

УДК [81'221:81'232]:37.016:811.111'373
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2023-101-14>

МЕТОД АСОЦІАТИВНИХ СИМВОЛІВ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД ЕФЕКТИВНОГО ЗАСВОЄННЯ АНГЛОМОВНОГО ЛЕКСИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Котило Альона Олександрівна,
здобувачка третього (освітнього) рівня PhD доктора філософії
Херсонський державний університет
KotyloA@i.ua
orcid.org/0000-0002-9865-6598

Стаття присвячена одній з актуальних проблем – впровадженню і використанню інноваційних методів та форм роботи на уроках англійської мови. З'ясовуються характерні особливості інноваційного навчання, наголошується на необхідності його здійснення в умовах стрімкого розвитку сучасного суспільства. Розкриваються особливості і зміст інноваційних технологій навчання, визначається доцільність їх впровадження в практику організації освітнього процесу початкової школи. Основна увага зосереджується як на теоретичних, так і практичних аспектах реалізації методу асоціативних символів та його впливі на пізнавальні процеси здобувачів освіти молодших класів. Стаття висвітлює ефективність використання цього методу, зокрема на уроках англійської мови під час вивчення лексичного матеріалу.

Метою статті є обґрунтування актуальності та аналіз ефективності впровадження методу асоціативних символів як інноваційного засобу навчання англійської мови.

У процесі дослідження використовувалися такі **методи**, як: огляд нормативних документів про освіту в Україні, наукової літератури, включаючи наукові статті, книги та інші джерела, що висвітлюють тему методу асоціативних символів, систематизація, узагальнення інформації.

Результати. За результатами спостереження нами з'ясовано, що застосування методу асоціативних символів під час вивчення англійської мови здобувачами початкової школи є актуальним та перспективним в організації розвитку не тільки комунікативних здібностей школярів. Дослідження показує, що впровадження такого методу сприяє покращенню процесу вивчення лексики та розвитку лексичної компетентності. Активізуються творчі можливості, зростає вмотивованість до вивчення англійської мови.

Метод асоціативних символів гарантує рівноправну взаємодію суб'єктів навчання. Як учитель, так і здобувачі освіти стають активними учасниками цікавої та веселої гри, правила якої вони самі встановлюють та створюють образи-символи, що допомагають розкрити значення нового мовного явища. Для цього плідно працює вчитель під час підготовки до уроків: звертається увага на особливості класу (враховується темп навчання, психологічний стан, рівень розвитку уяви тощо).

Висновки. Узагальнюючи результати спостережень за процесом реалізації методу асоціативних символів, ми можемо констатувати, що такий метод є педагогічно доцільним у практиці навчання англійської мови. Застосування лексичних вправ, реалізація вмінь наводити відповідні асоціації, активне спілкування як з учителем, так і в групі призводить до активізації процесу вивчення англійської мови, до формування стійкої мотивації до учіння.

Ключові слова: *лексична компетентність, інноваційна технологія, активне навчання, метод асоціативних символів, процес вивчення англійської мови, показники реалізації методу асоціативних символів.*

THE ASSOCIATIVE SYMBOLS METHOD AS AN INNOVATIVE APPROACH OF EFFECTIVE ACQUISITION OF ENGLISH VOCABULARY

Kotylo Alona Oleksandrivna,
Student of the Higher Education Master's Degree Program in Education,
Pedagogy PhD
Kherson State University
KotyloA@i.ua
orcid.org/0000-0002-9865-6598

The article is devoted to one of the current issues – the implementation and utilization of innovative methods and forms in English lessons. The characteristic features of innovative education are explored, emphasizing the necessity of its implementation in the rapidly developing modern society. The article

reveals the peculiarities and content of innovative teaching technologies, determining the relevance of their implementation into the practice of organizing the educational process in Primary school. The main focus is placed on both the theoretical and practical aspects of the method of associative symbols and its impact on cognitive processes of the students in the elementary school level. The article highlights the effectiveness of using this method and its positive influence on learning, particularly in the acquisition of lexical material.

The purpose of this article is to justify the relevance and analyze the effectiveness of the implementation of the Associative Symbols Method as an innovative means of teaching English.

The research employed the following **methods**: a review of educational normative documents in Ukraine, scientific literature including articles, books and other sources that highlight the topic of the Associative Symbols Method, systematization and generalization of information.

Results. Based on the observations, we have found that the application of the method of associative symbols in the English language learning by primary school students is a relevant and promising direction for the development not only of their communication skills. The research shows that the implementation of this method contributes to the improvement of the vocabulary learning and the development of lexical competence. Creative opportunities are activated, and motivation to learn the English language increases.

The method of associative symbols ensures equal interaction between the participants of the learning process. Both the teacher and the learners become active participants in an interesting and enjoyable game, where they establish the rules themselves and create symbolic images that help to reveal the meaning of new language phenomena. In order to achieve this, the teacher works productively during the preparation for the lesson: attention is paid to the peculiarities of the class (considering the pace of learning, psychological state, level of imagination development, etc.).

Conclusions. Summarizing the results of observations during the implementation of the associative symbol method, we can conclude that this method is pedagogically appropriate in the practice of teaching English. The application of lexical exercises, the development of the ability to make relevant associations, and active communication both with the teacher and within the group lead to the activation of the English learning process and the formation of a strong motivation for learning.

Key words: *lexical competence, innovative technology, active learning, the method of associative symbols, the process of learning English, indicators of implementing the method of associative symbols.*

Вступ. Україна впевнено крокує в Європу. У зв'язку з цим виникає необхідність модернізації та реформування освіти. На сьогодні навчальний процес зорієнтований на учня, його індивідуальні особливості та здібності. В Законі України «Про освіту» зазначено, що метою освіти є забезпечення всебічного розвитку людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування високих моральних якостей, виховання почуття відповідальності за свої вчинки та за майбутнє країни (Закон України «Про освіту», 2017).

Велику увагу приділяють вивченню англійської мови. Адже вона є ключовим засобом спілкування між людьми різних країн та культур. Вона використовується у наукових дослідженнях, бізнесі, політиці, туризмі та інших сферах життя. Володіння англійською мовою дає можливість отримувати оновлену інформацію та використовувати ресурси, які не завжди доступні у перекладі на інші мови.

Відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, 2003), на які спирається сучасна освітня політика України, виникає необхідність підготовки конкурентоспроможних школярів, здатних брати участь у процесі міжкультурної комунікації. У Національній доктрині розвитку освіти зазначається: «Розвиток

освіти має бути прискореним, випередженим, інноваційним» (Національна доктрина розвитку освіти, 2002). Таким чином, у сучасній педагогіці актуальною залишається проблема пошуку шляхів покращення ефективності вивчення англійської мови. Відповідно до цього зростає роль іншомовної освіти.

Особливо актуальною є проблема вивчення англійської мови на ранньому етапі. Адже саме в молодшому шкільному віці закладається основа її вивчення. Для нашого дослідження важливим є визначення і реалізація кроків формування англомовної компетентності за Концепцією НУШ.

Практика роботи в школі показує, що традиційні методики все частіше поєднуються з інноваційними. На сьогодні є велика кількість методів та технологій викладання англійської мови. М. Куріч наголошував, що основним завданням сучасного вчителя є використання методів і форм організації навчальної діяльності учнів, які найкраще відповідають рівню розвитку кожної дитини (Куріч, 2013). Для педагога важливим є вміння підбирати до свого професійного арсеналу адекватні педагогічним ситуаціям інноваційні методи. Серед багатьох популярності набуває асоціативне навчання.

Метою статті є обґрунтування актуальності та аналіз ефективності впровадження методу асоціативних символів як інноваційного засобу навчання англійської мови.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- визначити сутність методу асоціативних символів як складника інноваційної мовної технології;

- довести доцільність впровадження методу асоціативних символів під час вивчення англійської мови лексичного матеріалу для здобувачів початкової освіти.

Методологія та методи. Методологічну основу дослідження становлять концептуальні підходи щодо формування особистості здобувача початкової освіти в іншомовному середовищі. Серед них визначені Концепцією Нової української школи, зокрема компетентнісний, діяльнісний, індивідуальний підходи. Вибрано методи для розкриття змісту статті, доказовості зібраної інформації, зокрема аналіз психолого-педагогічних джерел, що розкривають особливості навчання дітей англійської мови; спостереження, узагальнення результатів.

Результати та дискусії. Володіння англійською мовою відкриває двері до широкого спектра міжнародних можливостей. Це можуть бути робочі пропозиції, отримання освіти за кордоном, участь у міжнародних проектах та програмах обміну, а також спілкування з різними культурами та людьми з усього світу.

Аналіз наукових досліджень підтверджує, що навчання іноземних мов для досягнення кращих результатів потрібно починати з початкової школи. Так, відомий американський психолінгвіст Наом Хомський висловив погляд, що люди народжуються зі здатністю засвоювати будь-яку мову швидко та ефективно. Він вважав, що людський мозок має вбудовані механізми, які дозволяють нам оволодіти мовою на ранньому етапі розвитку. За умов правильної організації навчання діти молодшого шкільного віку дуже швидко вивчають мову до рівня вільного володіння (Дубяга, 2015: 7–8).

Основним завданням у початковій школі є формування мовної компетентності учнів. Знання лексичних одиниць, тобто слів і словосполучень, є основою для успішного оволодіння іноземною мовою та ефективного розвитку іншомовної комунікативної компетентності (Смоліна, 2010: 17).

Молодший шкільний вік, який охоплює період від 6 до 11 років, – це вік становлення свідомості дитини. Наприклад, М. Заброцький вважав, що в цей час відбувається інтенсивний розвиток пізнавальних здібностей та формування мовленнєвої компетентності. Правильно організований вплив на дитину під час навчання в початковій школі дозволяє їй опанувати іноземну

мову з легкістю та природністю, як рідну (Заброцький, 2002: 110).

Рівень практичного володіння іноземною мовою безпосередньо залежить від якості сформованості лексичної компетенції, яка визначена в Рекомендаціях Ради Європи з мовної освіти і включає знання та здатність використовувати словниковий запас мови, яка вивчається (Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, 2003). Своєю чергою сформованість лексичної компетенції є важливим складником для успішної англійської комунікації. Чим більше слів і виразів учень знає і може використовувати, тим вища його можливість ефективно спілкуватися у різних мовних ситуаціях.

Слід зазначити, що поняття іншомовної лексичної компетентності є досить складним для тлумачення, і на сьогодні немає єдності щодо її визначення, так само як і до визначення компетентності загалом.

Науковець С. Лейко у своїй праці розглядає основні підходи до трактування поняття «компетентність», зокрема: когнітивний підхід, де компетентність розглядається як уміння застосувати набуті знання, уміння та навички у певній сфері; соціокультурний характеризує компетентність як здатність ефективно комунікувати з представниками іншої культури, розуміти та використовувати їхні мовні норми, цінності та конвенції; у функціональному підході компетентність розглядається як здатність виконувати певні комунікативні функції та завдання (Лейко, 2013).

Значний внесок у розуміння поняття «лексична компетентність» вніс науковець І. Ярема. На його думку, це здатність індивіда на основі лексичних знань використовувати мовний словниковий запас, миттєво викликаючи з тривалої пам'яті слова залежно від конкретного мовного завдання, доречно вживаючи вибрані вирази, приказки, прислів'я та фразеологічні звороти в межах професійного розвитку, а також забезпечувати підтримку функціонування зазначених навичок на необхідному рівні та здійснювати постійний контроль процесу лексичного наповнення мовлення (Ярема, 2013: 100).

Вчені стверджують, що лексична компетентність є ключовим елементом іншомовної комунікативної компетентності. «Без граматики можна сказати дуже мало, без лексики – нічого!», – акцентує увагу Д. Вілкінс на необхідність знань лексики для ефективного використання мови в реальних мовленнєвих ситуаціях (Ектемзі Emrah, 2014: 591). Своєю чергою С. Смоліна підкреслює важливість взаємодії відповідних навичок, знань та лексичної усвідомленості.

Відома вчена вказує на те, що складниками лексичної компетентності є лексичні навички, знання і загальна мовна усвідомленість або здатність їх використовувати в усіх видах мовленнєвої діяльності (Смоліна, 2010: 17).

У Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти лексична компетентність розглядається як знання і здатність використовувати мовний словниковий запас, який включає лексичні та граматичні елементи, які дозволяють користувачеві мови висловлюватися і розуміти мовлення інших людей (Common European Framework of Reference for Languages, 2001).

Цікавою для нашого дослідження є думка, що для того, щоб кожна нова лексична одиниця засвоювалася міцніше, необхідно залучати для оволодіння нею різні канали сприймання. Залучення слухового, зорового, мовленнєво-моторного і рухового аналізаторів дозволяє створити більш повне і глибоке сприйняття та розуміння лексичного матеріалу. Крім того, використання різних каналів сприймання робить процес навчання цікавішим і більш захоплюючим для учнів. Таким чином, на уроках англійської мови необхідно створити умови для того, щоб діти не тільки засвоїли потрібний обсяг матеріалу, а й могли самостійно використовувати ці знання на практиці (Державний стандарт початкової загальної освіти, 2018).

Для вчителя, як організатора освітнього процесу, головним викликом є використання таких форм і методів, які допоможуть активізувати навчально-пізнавальну діяльність учнів та підвищити ефективність набуття ними нових знань.

Розширити можливості навчального процесу та зробити урок сучасним та цікавим допоможе використання інноваційних технологій. Інноваційні технології є цілеспрямованим системним набором прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплюють весь процес навчання, починаючи з визначення мети і закінчуючи отриманням результатів (Дичківська, 2004: 10).

Інноваційна педагогічна технологія включає цілеспрямоване систематичне та послідовне впровадження в практику новаторських підходів, методів, прийомів і засобів у навчально-виховний процес. Саме вчитель є тим новатором, який відіграє ключову роль у впровадженні інноваційних педагогічних підходів і технологій, відштовхуючись від вимог навчальної програми, модернізує систему викладання, шукає нові способи організації навчального процесу та стимулює дитину до навчання.

Реалізація інноваційних технологій у професійній діяльності допомагає формувати відповідні методичні вміння у вчителя. Наприклад (Телячук, 2014: 97):

- доступно пояснювати навчальний матеріал, тобто інноваційні технології дозволяють учителю представити навчальний матеріал у цікавій і доступній формі для учнів;

- вдало і доцільно використовувати наочність, що допомагає учням краще уявити і усвідомити предметні поняття та зв'язки між ними;

- застосовувати різноманітні форми активізації діяльності, що забезпечує цілеспрямованість, логічну послідовність і системність у навчальному процесі та створює стимулюючу атмосферу для учнів;

- бути творчим у використанні сучасних інноваційних технологій та методів і прийомів активного навчання;

- моделювати і проводити інтегровані уроки, для реалізації міжпредметних зв'язків та засвоєння спільних понять;

- використовувати комп'ютерні програми, вебресурси, електронні підручники, інтерактивні дошки та інші технічні засоби, що ефективно формують уявлення і поняття учнів.

Також аналіз літературних джерел дозволяє стверджувати, що інноваційні форми роботи мають свої особливості та переваги порівняно з традиційними методами, зокрема:

- інноваційне навчання сконцентровано зосереджується на активній участі учнів у освітньому процесі. Викладач не домінує;

- інноваційне навчання спрямоване на розвиток навичок, які є ключовими для майбутнього, таких як критичне мислення, співпраця, комунікація, та інші навички, які готують учнів до вимог сучасного суспільства та ринку праці;

- інноваційне навчання сприяє встановленню дружньої атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування, дозволяє зробити навчання більш цікавим, ефективним і візуальним;

- інноваційне навчання дозволяє враховувати індивідуальні особливості та потреби учнів.

Зважаючи на різноманітність та велику кількість сучасних інноваційних педагогічних технологій, учителі початкової школи повинні бути уважними і готовими до їх вибору та впровадження у навчально-виховний процес. Інноваційна діяльність вимагає від учителя найвищого ступеня педагогічної творчості, оскільки їхнє завдання полягає в оновленні педагогічного процесу та впровадженні прогресивних методів у традиційну систему освіти (Шевченко, 2010: 34–35).

За результатами опитування вчителів початкових класів нами зроблено висновок: учителі активно застосовують на уроках англійської мови прийоми і методи формування мовної компетентності. Перевага надається ігровим (68% респондентів) методам, прийомам театралізації (32%), діалогу (34%) тощо.

Асоціативному методу, або Методу Асоціативних Символів (МАС), приділили увагу 56% учителів. МАС є способом комунікації, який використовує рухи, жести, міміку, кодову мову уявлень і асоціацій для активізації мовленнєвої та розумової активності учнів (Гулько, 2011). Такий метод сприяє розвитку образного мислення, уяви, лінгвістичного чуття та здогадку, а також дає можливість проявити власну ініціативу та фантазію (Гулько, 2013: 24). Його основною метою є вивчення великих обсягів лексичного та граматичного матеріалу без необхідності його механічного запам'ятовування. Вчителі цілеспрямовано застосовують асоціації, які виникають на основі власного життєвого досвіду та попередніх знань учнів. І як результат це сприяє створенню зв'язків, які полегшують процес запам'ятовування та розуміння мовного матеріалу.

Такий метод гри дозволяє дітям молодшого шкільного віку легко опанувати велику кількість лексичного і граматичного матеріалу. Навчальний процес стає захоплюючим і цікавим, спонукаючи здобувачів освіти позитивно ставитися до вивчення іноземної мови. Цей підхід підвищує мотивацію та забезпечує стійкий інтерес до навчання, сприяючи успішному вивченню іноземної мови.

Асоціативний метод можна ефективно використовувати під час вивчення різних тем, наприклад, таких як: «Я і моя сім'я», «Дикі та свійські тварини», «Овочі та фрукти», «Іграшки», «Професії», «Транспорт», «Рухи та дії», «Розміри та форми», «Одяг», «Частини тіла», «Предмети навколо нас», «Об'єкти природи», під час чого вчитель запропонує для сприймання відповідні асоціативні символи.

Навчальному процесу, де реалізується метод Асоціативних Символів, характерна відповідна етапність, зокрема:

I. *Створення образу-асоціації.* Вчитель разом з учнями створює образ-асоціацію, який пов'язує новий лексичний матеріал з конкретним символом або образом. Діти з великим задоволенням беруть активну участь у такому процесі. Вчитель пояснює вибраний символ рідною мовою, яка використовується лише для створення асоціації. Однак з часом необхідність у цьому зникає. Діти зосереджені, уважно слідкують за про-

цесом та швидко запам'ятовують матеріал, який пропонується.

Наприклад, під час вивчення теми «Я і моя сім'я» можна використати такі асоціації: «mother» – руки перед собою, ніби тримаємо дитячий візок; «father» – жест руками, який демонструє силу батька; «sister» – робимо рух руками, що нагадує утримання спідниці; «brother» – рух ногою, ніби штовхаємо м'ячик, «family» – демонструємо коло, утворене злегка зігнутими руками, яке символізує єдність родини.

Під час вивчення теми «Дикі та свійські тварини» можна використовувати такі асоціативні образи: «giraffe» – піднімаємо руку вгору і витягуємо її, імітуючи високу шию жирафа; «crocodile» – витягаємо руки вперед, відкриваючи та закриваючи їх, щоб показати щелепи крокодила; «snake» – робимо зигзагоподібні рухи руками, ніби імітуємо рухи змії; «parrot» – розводимо руки в сторони і махаємо, ніби крилами папуги; «cow» – прикладаємо до голови вказівні пальці, демонструючи роги корови тощо.

Під час вивчення теми «Іграшки» можна застосовувати такі асоціативні символи, як: «ball» – демонструємо м'ячик, притискаючи пальці долоні один до одного; «kite» – відтворюємо, піднімаючи праву руку вгору по діагоналі, імітуючи політ повітряного змія; «puzzle» – розташовуємо руки разом, показуючи складання пазла; «drum» – відтворюємо, барабанячи по поверхні столу або робимо рухи руками, імітуючи гру на барабанах; «car» – витягуємо руки перед собою, затискаємо кулачки, ніби тримаємо кермо автомобіля.

II. *Перевірка розуміння.* На цьому етапі перевіряємо розуміння запропонованих асоціативних символів. Вчитель разом з учнями повторює ці символи, а потім перевіряє, наскільки ефективно вони засвоєні кожним здобувачем окремо. Це може включати запитання або прохання виконати дії, пов'язані з асоціативним символом.

III. *Зображення такого образу та одночасно озвучування мовою, яка вивчається.* Перевіривши розуміння створеної асоціації, учні озвучують іноземною мовою і одночасно візуально зображують її образ. Це допомагає закріпити зв'язок між лексичним матеріалом і візуальним символом, а також розвиває їхні мовленнєві навички (Гулько, 2011).

Для здобувачів освіти 4-го класу було проведено експеримент, спрямований на вивчення ефективності методу асоціативних символів під час вивчення англійської мови. Метод передбачав створення візуальних зв'язків для кожного нового слова

англійської мови. Учні були залучені до активної участі у створенні асоціацій, використовуючи свою уяву та креативність. Під час експерименту було акцентовано увагу на такі критерії, як: психолого-емоційна комфортність, вмотивованість, лексична компетентність, творчість, критичне мислення та самостійність.

На рисунку можна побачити порівняльні дані показників, що формуються за допомогою методу асоціативних символів, де на кінець навчального року спостерігається позитивна динаміка показників. Підвищується мотивація учнів, вони стають більш зацікавленими у вивченні англійської мови. Здобувачі освіти стають більш самостійними та впевненими у власних знаннях та навичках. Впевнено використовують нові слова та фрази англійською, що сприяє їхній комунікативній взаємодії з іншими. Використання методу асоціативних символів сприяє розширенню лексичного запасу здобувачів початкової освіти, змінюється позиція практично кожного учня з пасивної до активної, де легше запам'ятовувати нові іншомовні слова, їхні значення та використовувати їх у правильному контексті. Підвищується і показник «творчість», здатності генерувати нові ідеї.

Таким чином, можна стверджувати, що метод позитивно впливає на розвиток когнітивних навичок учнів та їхню здатність аналізувати, критично мислити і приймати обґрунтовані рішення. МАС є методом «живого» викладання. Він не обмежується простим запам'ятовуванням слів, а стимулює здобувачів освіти до активного засвоєння лексичного матеріалу за допомогою рухів, жестів, міміки. Використання образів-символів та часте повторення вивченого матеріалу замінюють потребу в постійному перекладі нових лексичних одиниць. Цей метод сприяє розвитку креативності та ініціативи.

За результатами спостереження за роботою вчителів на уроках англійської мови ми відзначили, що широко використовується МАС під час гри, коли можна створити позитивну атмосферу в класі, активізувати навчальний процес, стимулювати творчість учнів, підвищити зацікавленість, залучити їх до активної роботи. Ігри доз-

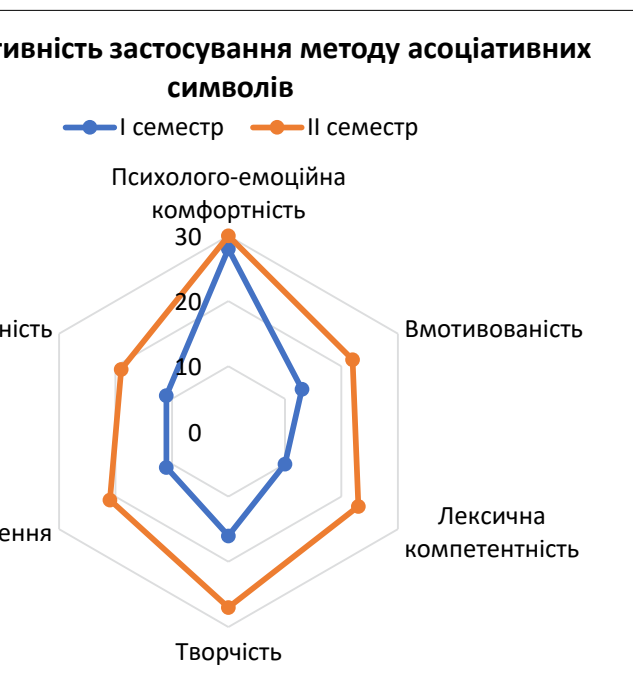

Рис. 1. Результативність застосування методу асоціативних символів

воляють зробити урок цікавішим та забезпечити активну партнерську взаємодію між учнями. Вони дають змогу варіювати хід уроку, види занять, а також допомагають уникнути одноманітності заняття, змінюють динаміку навчального процесу, покращуючи емоційний стан учнів та вчителів (Fendrikova, 2008: 32).

Отже, за результатами спостереження ми можемо стверджувати, що асоціативний метод у вивченні іноземних мов є інтерактивним та цікавим для здобувачів початкової освіти. Він сприяє ефективному засвоєнню лексичного матеріалу, активізації уваги, розвиває уяву за допомогою рухів та жестів у ігровій формі. Крім того, цей метод сприяє розвитку мовної здогадки та лінгвістичного відчуття, а також стимулює творчість та самостійність у процесі вивчення іноземної мови.

Такий метод навчання є оптимальним віковим, психологічним особливостям здобувачів початкової школи, оскільки враховує їхню природну потребу в постійному русі, імітації та фантазії.

Висновки. Упровадження сучасних інноваційних технологій сприяє вирішенню педагогічних і методологічних проблем. Проте важливо пам'ятати про збереження та використання позитивних аспектів традиційної системи освіти. Поєднання інноваційних та традиційних методів навчання створює гармонійне освітнє середовище для здобувачів початкової освіти. Варто зауважити, що використання такого підходу

до викладання іноземних мов дозволяє покращити якість навчання, створює психолого-емоційну комфортність, а також формувати комунікативні компетентності, розвивати самостійність та творчість кожного суб'єкта учіння, сприяє якісному засвоєнню практично всіх аспектів мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, письма, аудіювання) та формуванню навичок самостійної роботи в навчальному процесі.

Однією з основних переваг Методу Асоціативних Символів порівняно з іншими підходами до навчання є його ігровий характер. Цей метод створює захопливу та цікаву атмосферу, яка зовсім не обтяжує учня, а дозволяє з легкістю сприймати великий обсяг інформації. Успіх цього методу значною мірою залежить від учителя, оскільки саме він має створити доброзичливе навчальне середовище, де діти почуваються впевнено, не соромляться висловлювати свої думки, проявляти свою фантазію, вивчати нову мову шляхом активного спілкування. Педагог повинен постійно бути активним, він має мотивувати та заохочувати дітей до постійної взаємодії під час навчання. Залучення різних сенсорних каналів допомагає учням розвивати свої індивідуальні особливості та розкривати вроджені здібності. Ігри пробуджують інтерес, розвивають увагу, пам'ять, стимулюють активну взаємодію з учителем.

З урахуванням усіх переваг інноваційних методів навчання слід відзначити, що їх впровадження може бути викликом. Учителю необхідно мати глибокі теоретичні знання та практичні навички, щоб успішно організовувати інтерактивні вправи. Крім того, важко передбачити, які вправи будуть найефективнішими та результативними на різних етапах уроку. Також неможливо завжди передбачити, як учні відгукнуться та як спрацюють під час виконання певних інтерактивних вправ. Ці виклики потребують від учителя гнучкості, креативності та вміння швидко адаптуватися до потреб та реакцій учнів для досягнення успіху в навчальному процесі.

Використання Методу Асоціативних Символів в освіті ще не є дуже поширеним у навчальних закладах, але ми вбачаємо перспективу в його подальшому дослідженні, адже таке навчання є результативним, цікавим та дієвим. У своїх подальших розвідках звернемо увагу на психолого-педагогічні умови реалізації МАС у період переходу здобувачів початкової освіти до середньої школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гунько С.В., Гусак Л.Є., Єфіменко О.І., Стадник Н.Р. Англійська мова для дітей молодшого шкільного віку загальноосвітніх навчальних закладів за методикою асоціативних символів. Луцьк : ДП «Волинські старожитності», 2011. 104 с.
2. Гунько С., Гусак Л., Лещенко З. Граючись учимось. Англійська мова : програма та методичні рекомендації. Київ : Редакції газет дошкільної та початкової освіти, 2013. 88 с.
3. ДСТУ 688-2019-п. Початкова освіта. (Чинний від 2018-02-21). URL: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/> (дата звернення: 26.05.2023).
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 218 с.
5. Дубяга С.М. Педагогічні технології в початковій школі : навчально-методичний посібник. Мелітополь : Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. 160 с.
6. Заброцький М.М. Основи вікової психології. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2002. 110 с.
7. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. С.Ю. Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
8. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/stru> (дата звернення: 26.05.2023).
9. Куріч М. Використання інтерактивних технологій на уроках іноземної мови. *Нова педагогічно думка* : науково-методичний журнал. 2013. № 2. С. 80–83.
10. Лейко С.В. Поняття «компетенція» та «компетентність»: теоретичний аналіз. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2013. Вип. 4. С. 128–135.
11. Національна доктрина розвитку освіти. Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / упоряд. О.О. Любар; за ред. В.Г. Кременя. Київ : Т-во «Знання», КОО, 2002. С. 688–704.
12. Смоліна С.В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. *Іноземні мови*. 2010. № 4. С. 16–23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2010_4_4 (дата звернення: 25.05.2023).
13. Телячук В., Лесіна О. Інноваційні технології навчання в початковій школі. Вінниця : Освіта, 2014. 154 с.
14. Шевченко С.І. Методика навчання англійської мови у початковій школі : навчальний посібник. Ніжин : Видавництво НДУ імені М. Гоголя, 2010. 155 с.
15. Ярема І. Методичні засади формування англійської лексичної компетенції у професійно орієнтованому говорінні студентів металургійних спеціальностей. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2013. № 3. С. 97–104.
16. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR). URL: <https://rm.coe.int/16802fclbf> (дата звернення: 25.05.2023).
17. Ekmekçi Emrah. Developing lexical competence through online exercises: evaluations through the eyes of students. *The Journal of International Social Research*. 2014. URL: <https://www.researchgate.net/>

publication/314364441_developing_lexical_competence_through_online_exercises_evaluations_through_the_eyes_of_students (дата звернення: 25.05.2023).

18. Fendrikova O.T. Games at the initial stage of learning a foreign language. English language in the elementary school, 2008. P. 32–33.

REFERENCES

1. Hunko, S.V., Husak, L.Ye., Yefimenko, O.I., Stadnyk, N.R. (2011). English for Young Learners in General Education Institutions using Associative Symbols Method. Lutsk: DP "Volyn Antiquities" [in Ukrainian].
2. Hunko, S., Husak, L., Leshchenko, Z. (2013). Learning through Play. (English Language: Program and Methodological Recommendations. Kyiv: Publishing House of Preschool and Primary Education Newspapers [in Ukrainian].
3. State Standard of Primary General Education. Retrieved from: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/> (Last accessed: 26.05.2023) [in Ukrainian].
4. Dychkivska, I.M. (2004). Innovative Pedagogical Technologies: Teaching Manual. Kyiv: Akademvydav [in Ukrainian].
5. Dubiaha, S.M. (2015). Pedagogical Technologies in Primary School: Teaching and Methodological Manual. Melitopol: Publishing House of Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University [in Ukrainian].
6. Zabrotskyi, M.M. (2002). Fundamentals of Developmental Psychology. Ternopil: Educational Book–Bohdan [in Ukrainian].
7. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (2003) / Ed. by S.Yu. Nikolaieva. Kyiv: Lenvit. [in Ukrainian].
8. On Education: Law of Ukraine dated 05.09.2017 No. 2145-VII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/stru> (Last accessed: 26.05.2023) [in Ukrainian].
9. Kurich, M. (2013). The Use of Interactive Technologies in Foreign Language Lessons. *Nova Ped. Dumka: Scientific and Methodological Journal*, No. 2, 80–83 [in Ukrainian].
10. Leiko, S.V. (2013). The Concept of "Competence" and "Competency": Theoretical Analysis. *Pedahohichni Protsey: Teoriia i Praktyka*. Issue 4, 128–135 [in Ukrainian].
11. National Doctrine of Education Development. History of Ukrainian School and Pedagogy: Reader / O.O. Liubar; ed. by V.G. Kremen. Kyiv: "Znannia" Society, KOO, 2003, pp. 688–704.
12. Smolina, S.V. (2010). Methodology of Forming Foreign Language Lexical Competence. *Inozemni Movy*, No. 4, 16–23. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2010_4_4 (Last accessed: 25.05.2023) [in Ukrainian].
13. Teliachuk, V., Lesina, O. (2014). Innovative Teaching Technologies in Primary School. Vinnytsia: Os vita [in Ukrainian].
14. Shevchenko, S.I. (2010). Methodology of Teaching English in Primary School: Teaching Manual. Nizhyn: Publishing House of M. Hohol Nizhyn State University [in Ukrainian].
15. Yarema, I. (2013). Methodological Foundations of Forming English Lexical Competence in Professionally Oriented Speaking of Metallurgical Specialty Students. *Pedahohika i Psykholohiia Profesiinnoi Osvity*, No. 3, 97–104 [in Ukrainian].
16. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR). Retrieved from: <https://rm.coe.int/16802fc1bf> (Last accessed: 25.05.2023) [in English].
17. Ekmekçi, Emrah. (2014). Developing lexical competence through online exercises: evaluations through the eyes of students. *The Journal of International Social Research*. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/314364441_developing_lexical_competence_through_online_exercises_evaluations_through_the_eyes_of_students (Last accessed: 25.05.2023) [in English].
18. Fendrikova, O.T. (2008). Games at the initial stage of learning a foreign language. English language in the elementary school, 32–33 [in English].

Стаття надійшла до редакції 27.04.2023.
The article was received 27 April 2023.